

O luxusu psaní a Páralovi

IVO FENCL

Psaní je terapie. Jako když se proběhnete. Ale někdo zvládá obojí. Běhá, píše. Někdo jenom běhá a hodně spisovatelů vůbec neběhá, protože jim chybí noha.

Nemyslím to doslova, ale spisovatelům někdy kus chybí. Nemusejí si to uvědomovat. Někdy si to s léty uvědomí. Nejsou komplet. Jako by je osekl nějaký kat.

Zůstanu u metafory s nohou. Jistěže jsou taky protézy. Beznozí díky protéze úspěšně běhají, ale úplně stejné to není, no, a rozdíl někdo beznohý vytvořeně, ne-li zuřivě vyličí a... Vytvoří knihu. Čteme, odložíme a někdo ji odloží už po chvíli a jiný sice dočte, ale nikdy se nevrátí.

Tak to chodí. Ale podle mě není ideální dát spisovateli šanci třiceti stránek, a když nás text nezaujme, tak „adios“. Ano, sice to je pragmatická, chlupská a koneckonců trefná metoda, jak se vyhnout zbytečným knihám a zbytečné četbě, ale někteří spisovatelé začátky nezvládají, zatímco ke konci to jede jako

Mosad. Respektive... Oni neumějí odrazující úvody odstříhnout, nechali to tam chybně a měli blbého redaktora: zadělali si těsto na nezájem.

Vladimír Páral (žil v Mariánských Lázních, kde 10. srpna přesně v den svých 94. narozenin náhle zemřel) říkal, že testuje autory jinak. Otevře knihu uprostřed nebo ve třetině nebo kdekoli a přelouská pár odstavců. Pokud ho zaháčkují, vrátí se na začátek. Tu metodu uznávám, ctím i aplikuji a podle mě je vhodnější než metoda začátků.

Už jiná věc je, že máte X spisovatelů a kritiků gentlemanů, kteří vám neřeknou pravdu. Jste například hezká žena? Zaručeně se vám dostane chvály! Ale je pak otázka, nakolik na Páralově chvále budete moct stavět vzhlednější domy svých knih. Ale taky uznejme, že víra vložená i ve slabšího autora může slabocha občas nakopnout a dát mu vzpruhu a on skutečně vytvoří skvělou věc.

Josef Škvorecký (1924–2012) si stěžoval, že dal v mládí na jednoho kritika, který mu to peprně natřel, a že kvůli

němu přestal asi tak na rok psát. Možná i na déle. Úplně ztratil sebedůvěru. A co vyvozoval „Škvor“ z této zkušenosti? Že jsou kritici – slušně řečeno – na dvě věci? Ale ne. Ctil novináře dál a snad

Pokračování na další straně

JIŘÍ HAVLÍK

Voda zemi osahává
a kopce vzdychají
jak prsa pod dlaní

Moře si naplnilo
pupek teplou nocí
a nás opilé teď láká
do svého klína

(Ze sbírky KUHAI,
nakl. TOGGA)

upřímně a sám se stal - mimo další práce - jedním z nich, ale uvědomte si, že se každému nedá věřit na sto procent a jsou taky kritici omylní a podplacení, a jak řečeno, sváditelní.

O čemž vsuvku. Dodnes mám schovaný Páralův dopis. Psal, že taky u mě namátkou přečetl nejprve pár odstavců mé knihy Smíš zůstat mrtev, které se mu zalíbily, takže se vrátil na začátek. Ale nepíše už, jestli pak na začátku neučetl pouze jedinou větu, aby navždy skončil. Každopádně mi dal psychickou podporu, kterou někdy potřebujeme právě od lepších kolegů. A taky je tu možnost, že si mě přidal do kolonky „něco na něm je“ díky tomu, že jsem hned první knížku (a já mu ji poslal) napsal (právě) o Mariánkách a Lázních Kynžvartu, kde to měl tak rád.

Abyste ale rozuměli: skutečně tomu věřím, že jsem se Páralovi zamlouval, anebo některé mé knihy, a silně pochybuji o tom, že by byl výslovně neupřímný; i když je občas chvalotechnou.

Jednou jsem ho na Světě knihy v Praze potkal se svou kamarádkou Janou, které to moc slušelo a se kterou jsem vůbec nechodil, abychom se většinou vídali jenom na holešovických Světech knihy. Uviděl jsem Párala a Janě řekl, že pro něj musíme být milenci, a tak jsme ho oslovili a on byl šťasten. Poprosil jsem ho, aby nám prorokoval s Janou budoucnost, on to udělal skvěle - a byla to krásná, šťastná a společná budoucnost. A Jana byla paf. Koneckonců se ta budoucnost tenkrát i mohla splnit a obávám se, že to záleželo také na mně. Neřekl bych, že tam Páral pouze pábil: on má čich a oči a říkal nám, co taky cítí. A za druhé měl pro ženy slabost. Můj kamarád Vladimír Novotný, jinak celkem známý spisovatel a kritik (19. srpna oslavil 80. narozeniny), mi o tom dokázal vyprávět takřka legendy. Novotný chápe, že Páral napsal četné výtečné knihy, ale to mu jako kritikovi vůbec nebrání, aby se lehce nenavážel do některých jeho vlastností, přičemž mi utkvěla kupříkladu tato Novotného poznámka a připomínka: „A ta mladice okolo nás prošla a už jsme vždycky dopředu věděli, že neuplyne ani pár vteřin a proletí taky Páral, a to kalupem za ní.“

Zrovna tak se nedá ignorovat, že Vladimír Páral měl jistě charisma, a věřím, že mu pomohlo. Vybavuji si, jak se na jednom menším filmovém festivalu v Plzni asi před dvaceti lety účastnil uvedení staršího filmu podle svého románu. Lidi už čekali vsedě v sále, ale já na to neměl čas jít a jenom pozoroval Párala, jak napjatě (a vysoký) čeká venku u dveří do kina. Nemohu říct, že by mi nepřípadal nervózní. Ačkoli už byl tehdy

starší, stál tam jako vzrušený chlapec. Samozřejmě ne sám, s několika účastníky festivalu. Na nějaký pokyn měli vstoupit před lidi a uvést film? Houby! To sám Páral si rozhodoval, kdy „slavnostně“ vstoupí. Dlouhý čas měl ruku položenou na vnější klice a na límec mu vzadu visel ten jeho krátký cop. Vypadal dobře. „Pojďme!“ Vstoupili. Možná jsem mu těch patnáct minut slávy záviděl? Možná! Ale především se mi líbilo něco jiného. Jak si je umí užít.

A co se týká vlastního psaní, měla by vám, jak říkám, nenápadně chybět noha. Potom je zbytečné se spisovatele ptát, proč píše, děje se to samo a je to i zlovyk. Často tím doplňujeme absenující nohu, jak řečeno, a chápat to ani nemusíme. Dokonalí lidé nepíší.

A většina spisovatelů vytvoří to, co musí, a jednou to proškrtá a něco je při druhém čtení napadne navíc, tak to přidají, no, a samozřejmě vám výsledek vždycky někdo vydá. Jste-li génius, vymalováno; jenže géniů moc neznám a většinou výsledná kniha dokonalá není, což si ale autor uvědomí teprve za rok. Nebo vůbec. Aby si to neuvědomil, někdy ji ani už nechte a zachová si uvnitř duše představu ideálu oné své knihy, již měl, když ji šťasten tvořil. Nic to nemění na tom, že si dílo zcela nesedlo.

Což by mělo. Jistě znáte Stephena Kinga a ohledně psaní sepsal lepší rady, než tu klohním, a na značném počtu stran. Vzpomíná taky na vlastní pokusy, většinou úspěšné, a zmiňuje román Nespavost - a přiznává, jak výrazný má pocit, že si toto jeho dílo „nesedlo“.

Co tím myslí, je jasné každému, kdo se psaní věnoval jen trochu úporně. King radí, abychom původní rukopis nechali ležet šest týdnů, načež ho znovu čtete a přepisujete. Něco dáte pryč a něco

vás napadne nového, takže to přidáte, a King tvrdí, že až moc přidává a málo škrtá. To je normální. Ale zvláštní mi připadá jiná věc.

Jsou jistě případy (a časté), kdy je kniha skutečně už po druhém až třetím přepsání hotová, ale to překvapivě neznamená, že si stoprocentně sedla. Přepisování si lze představit i jako dlouhodobý program, a pokud jste dostateční blázní, přepisujete původní věc každý čtvrtrok. A vy mi teď řeknete, ano, že to od jisté chvíle nic nového nepřinese, ale váhám. Najednou se - a teprve po delší době - mohou vynořit teprve ty nejlepší nápady... a hlavně se vám propojí v textu souvislosti, o jejichž propojení jste dlouho ani nesnili... Zvláštní, že máte následně pocit, že to tak „prostě muselo“ být... a že už původní koncept někde existoval, zatímco jste ho jen archeologicky oprašovali od hlíny: víc a víc. King říká to samé a většina intenzivně píšících autorů si toho taky všimne: knihy se nepíší, knihy jsou „někde“ už napsané a jenom se vyprošťují ze suti.

Je to záhada záhad? Krása krás? Bohužel na to vyprošťování nemá většina lidí náladu a koule a čas anebo já nevím, co je na to ještě třeba, a někdy čteme knihy a říkáme si: „Tohle ujde, ale není to úplně venku, jak by mohlo venku být. Je to trochu popravené.“

A čteme klidně i knihy ne zcela usažené a ne úplně vyňaté z podzemí; ale naštěstí je taky dost těch totálních úderů na solar a poskytnu dva tipy (a Párala už nechám stranou). Jsou to dobré tipy a dva příklady absolutních až mistrovských děl, kde už se opravdu nedalo nic víc vyhrabat - Mario Puzo: Sedm katů z Mnichova a Ira Levin: Polib mě a zemřeš.

Ilustrační fotografie: Ivo HAVLÍK

Básnický objev z Ostravy

MILAN BLAHYNKA

S amozřejmě jsem nepřečetl všechna pojednání o poezii na Ostravsku a přímo v Ostravě, ale přečetl jsem jich dost a v žádném jsem nenarazil na básničku jménem **Věra Philippová**.

O obětavé agilní paní toho jména dávno vím, skvěle slouží literatuře a poezii svého města a kraje jako vynalézavá popularizátorka tvůrčích hodnot; setkal jsem se s ní až vloni v Hájí ve Slezsku, kde na festivalu Rozmarné léto Vladislava Vančury byla poctěna za svou kulturní práci jednou z cen. Stiskli jsme si ruku a ona do mé vtiskla sešit světle zeleného formátu A4, zmenšený jen o ořez; je to sešit na obálce s jejím jménem a názvem **OSTRAVSKÉ REFLEXE**; a dole **Jiří Philipp/Fotografie**.

Přiznám se, že jsem nečekal žádný zázrak. Takových dávků s přáním o názor jsem dostal v našich městech a obcích nemálo a většinou tam byly nanejvýš ojedinělé perličky. A bývaly to dárečky vyvedené v honosném knihařském provedení. Každé místo v zemi veršující, až to hvízdá, má svého „básníka“ a někde se i udělují ceny. Na Ostravských reflexích mě zaujala neokázalá prostota obálky, na jejíž zadní stránce se čte v tiráži: Vydáno v nakladatelství Ecopress-Petr Rumi-an, Frýdek-Místek 2007.

Jak je Philippová výsostná a invenční básnička, dalo by se ukazovat na obrazech, jakým je verš „tichá fuga ticha“; autorka zdánlivě nesmyslnou tautologií vyvolala představu velmi naléhavého ticha. Umí však víc. Umí vidět své město jako málokdo. Například jeho *Centrum*: „Jsem bez hodinek, / nespěchám. / Čas dneska přijde trochu dráž. / Procházím náměstím / až na Kuří rynek – / fasády rozkvetly, / římsy a altánky, / balkóny pod střechami – // a očima mě zdraví známí. // Na Rynku Ostrava má vernisáž.“

Nejprostší obyčejné věty, nalámány na verše evokují pohodový, nestresový letní den v městě, kde má místo malý – „kuří“ – a kde se pouhými pohledy známí zdraví a když se to všechno sečte, na tom Rynku má Ostrava náhle vernisáž, má výstavu, vystavuje, jak dovede být milá a krásná. A čtenář si ani nevšimne, kolik básnických prostředků dává té básni šmrnc; nevšimne si rýmů „bez hodinek/Kuří rynek“, „pod střechami/znamí“ a „trochu dráž /vernisáž“, neuvědomí si, že jeden z těch rýmů je na jedné své straně podkut aliterací „zdraví známí“ a jiný spíná celek a funguje přes šest veršů. Tomu všemu se říká kouzlo nenápadnosti.

Stejně intenzivně Philippová zpodobuje i těžce skličující místa, chvíle, doby Ostravy a v baladě o lidské necitel-

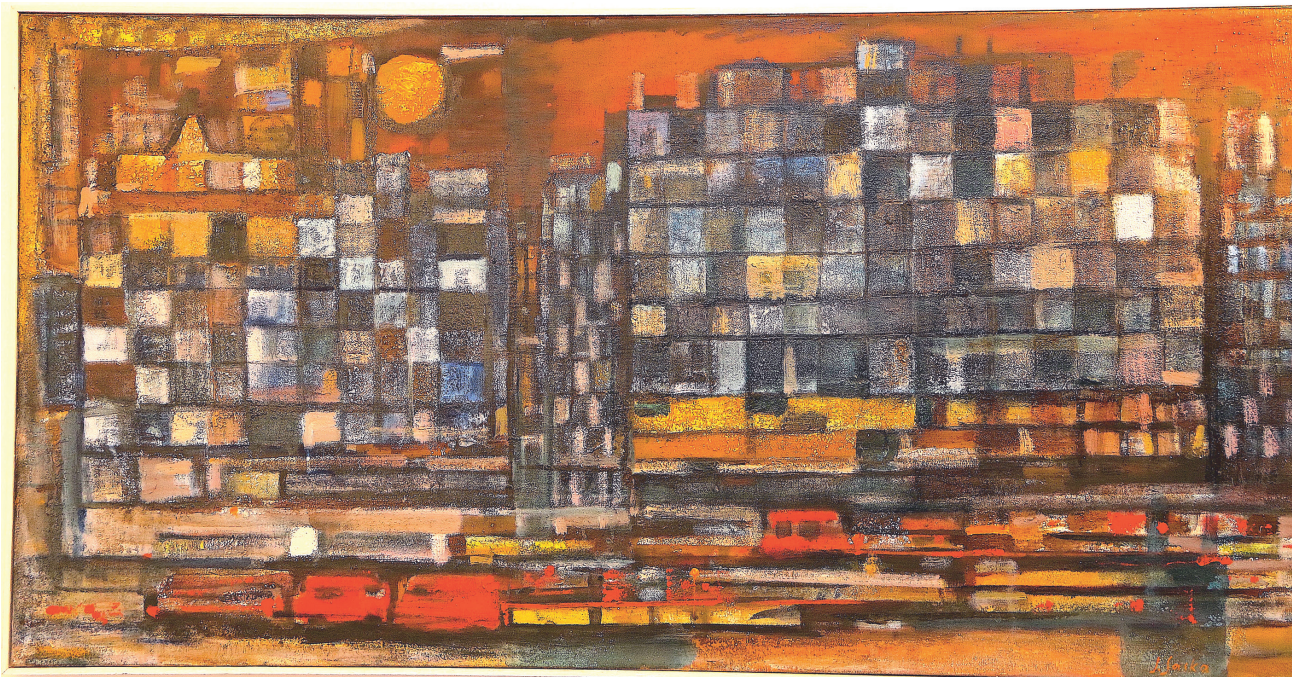
nosti už známé, jak avizuje už její název *Balada déjà vu*, v baladě o psu vyhozeném z mercedesu jako obtížný předmět na silnici kdesi „pod kamenným kru-cifixem“, básnička – zas za pomoci svého čarování s rýmy, aliteracemi, zámlkami a nejobyčejnějšími slovy – pranýřuje jeden z milionů případů dnes se rozmáhající nelidskosti:

„Ten pes byl malý a byl rezavý, / chyběl jen úskok

liščí. / Přeshlapoval pak tři dny / pod křížem / a jako by měl srdce bez tíže – / jen hlavu ztěžklou, / že už není nič. // A kolem svištěly metalízy / stříbrné a zlaté / ty lesklé rakve psů, / s důkladnou stopou / bezpečných pneumatik. // Chodívám kolem dodnes – / u kříže potkávám psi duši, / jen malý stínek – / rezaví.“ V jiných básních labuť zamrzlá v ledu, krvavý havran na kolejích – „a my ho nepohřbili.“

Sbírečka má na dedikační straně citát z Miroslava Holuby o tom, že „nejsouce Holany, je strašně dobré mít ještě druhou profesi.“ Philippová ji měla a vlastně stále má. Holub znamená jistě mnoho i pro konkrétní verše. Moudrou lidskostí se její právě citované verše řadí k jeho nádhernému *Psu v lomu*.

Podle dedikace manželovi, synovi a sestře jsou celostránkové fotografie v *Ostravských reflexích* podle mého laického soudu na evokační úrovni textu.

Josef SASKA: Ostrava - Poruba

Už to mě mělo trknout. Jenže měl jsem přemíru pracovních dluhů a mnohé neduhy, a tak až *Vančurovský almanach 2025* mně připomněl loňské léto. V něm se dočítám, že PaedDr. V. Ph. (ročník 1950) dlouho učila na Ostravské univerzitě a Janáčkově konzervatoři. I vytáhl jsem z pyramidy knížek na recenzi zeleňoučký sešit o 22 stranách, začel se a užasl. Málem jsem propásl velký objev a nečekaný doslova zázrak.

Počínaje básní *Přívoz* až po předposlední *Za městem* jsou to básně často i podle názvu „o“ lokalitách v Ostravě, jak je autorka pamatuje z dětství, mládí a svého života až podnes; poslední číslo, monolog v mužském rodě *Bál jsem se*, je resumé: obava „že zabloudím ve velikém městě“ mizí, ač „obzor stále nebyl na dosah“, když se básník konečně ocitá v ostravské zeleni: „Barvy a šustot trav / mi zněly napo-zdrav. / Rána se scelila...“

S ostravským Protimluvem do Řecka prostřednictvím slovenštiny

IVO HAVLÍK

Za ojedinelý lze považovat počín ostravského spolku Protimluv, který ve vlastní Edici překladové literatury letos vydal dvě novely řeckého spisovatele **Thanasise Valtinose** přetlumočené nikoli do češtiny, ale do slovenštiny.

Obě novely z řečtiny do slovenského jazyka přeložila **Maria Kozelnická**, absolventka Katedry klasické a semitské filologie v Bratislavě, která studium ukončila doktorátem na téma z byzantologie. Od roku 2011 žije v Aténách, kde se věnuje překladům z novořečtiny do slovenštiny. Nakladatelství zřejmě nenašlo stejně zdatného překladatele z řečtiny do češtiny, proto se rozhodlo knihu vydat ve slovenštině. Pokud by se tak stalo před rozdělením Československa na dvě samostatné republiky, nebylo by to nic divného, dnes jde o významný nakladatelský krok, dodáme, že úspěšný.

Tlumočení a vydání tohoto díla umožnila finanční podpora Nadace Aténské akademie Kostas & Eleni Urani.

Záložka brožovaného vydání uvádí, že novelami Sestup devíti a Poslední Varlamis dostává slovenský i český čtenář do rukou literární texty jednoho z nejvýznamnějších řeckých spisovatelů 20. století. První titul je inspirovaný občanskou válkou v Řecku v letech 1948 až 1949. Devět členů povstalecké armády sestupuje z peloponéských hor k moři, trpí neustále žízní a horkem vrcholného léta, a až na nejmladšího, osmnáctiletého vypravěče, podobně jako tomu je ve slavném filmu Sedm statečných, směřuje k nevyhnutelně tragickému konci.

Novela kromě našich čtenářů, kterým dosud nedělá problém číst ve slovenštině (proto i náš LUK publikuje slovenské texty v originále), jistě zaujme i dvě a možná tři generace potomků velmi početné pospolitosti řeckých emigrantů; uvádí se, že Československo přijalo až 17 000 zbědovaných lidí, poskytlo jim ubytování, práci a vzdělání. Šlo o levicově orientované bojovníky, dospělé uprchlíky a také o tisíce řeckých dětí, které byly ze země evakuovány před boji. Tehdejší českoslovenští lékaři řadě z nich zachránili život.

V mládí jsem s některými měl osobní

zkušenost. V budované části hornického sídliště Karviná-Nové Město byla základní škola s řeckým vyučovacím jazykem, v níž jsem jako kluk měl několik kamarádů, včetně o rok mladšího Stasise Prusalise; 13. srpna uplývá právě deset let od jeho úmrtí. Už coby dospělý jsem na státním statku Bohumín působil jako zootechnik a v kravíně, který jsem měl na starosti, mléko dojili postarší manželé, původně pasteveci koz z úpatí Olympu. Jejich vzpomínky byly do značné míry podobné s dramatickým příběhem, který nyní vydalo ostravské nakladatelství Protimluv.

Druhou část knihy tvoří pozdní Valtinosova povídka Poslední Varlamis z roku 2010 přednesená autorem při jeho jmenování za člena Aténské akademie.

Již jednou citovaná knižní záložka poznamenává, že tento text rozšiřuje pohled na způsob a techniky psaní Thanasise Valtinose, jež se mimo jiné vyznačuje ironií odkazující k nejednoznačnosti jazyka a jednostrannému vnímání světa.

- - -

S laskavým souhlasem šéfredaktora Protimluru Jiřího Macháčka tiskneme závěrečnou část novely Zostup deviatich (Sestup devíti).

Obálku knihy ilustrovala Sofie Prusali Kalliotzi, žena rovněž s řeckými kořeny, která absolvovala Katedru výtvarné tvorby Ostravské univerzity a koncem loňského roku vystavovala své obrazy ve Výtvarném centru Chagall v Ostravě.

ZOSTUP DEVIATICH (úryvek)

Zobudili sme sa neskoro na druhý deň. Z diery sme videli von poludnie v jeho apoteóze.

Nikitas mal zimnicu a horel. Aj Braticasova tvár bola celkom doškriabaná, akoby ju niekto zbrázdil ihlou. Povedal nám, že narazil hlavou do zanoväte.

O chvíľu sme sa rozhodli vyjsť. Nemali sme vodu. Prinajmenšom, čo sa malo stať, nech nás nenájde so založenými rukami. Ja som vyliezol ako prvý a na chvíľu som zastal, aby si oči privykli. Zdola koryto potoka zívalo suchotou. A slnko vysoko rozpálené.

Braticas pomohol Nikitasovi postaviť sa na nohy. Nikde ani vtáčika letáčika,

kamene od horúčavy praskali.

Zostúpili sme ku korytu a vydali sme sa popri jeho okraji v úsilí nájsť vodu.

Kúsok sme postúpili a odrazu sme zbadali pred sebou vysoké skaly. Presne zo stredu vyčnievala dlhá biela stena s balkónmi.

Pochopili sme, že je to kláštor. Hľadali sme chodník a začali sme vystupovať tým smerom. S vyplazeným jazykom sme došli hore. Bránu sme našli zamknutú. Braticas uchopil železné klopadlo a zabúchal. Zdalo sa, že tam niet živej duše. Otočil sa k Nikitasovi:

- Čo, dočerta, je opustený? Nikitas sa celkom schúlil k stene v mdlobách. Azbest steny sa zarezával do očí, čepeľ. Vtedy sme začuli vo dvore zakikiríkať kohúta. Braticas sa vrhol k ťažkej bráne a so zúrivosťou začal do nej búchať. Ale, nanešťastie, nám nikto neotvoril. Nárazy a zúrivosť sa navzájom miešali, bez ozveny sa strácali a zväčšovali našu nemohúcnosť.

Nemalo zmysel tam zostať stáť. Braticas zúrili.

- Týchto capov nech...

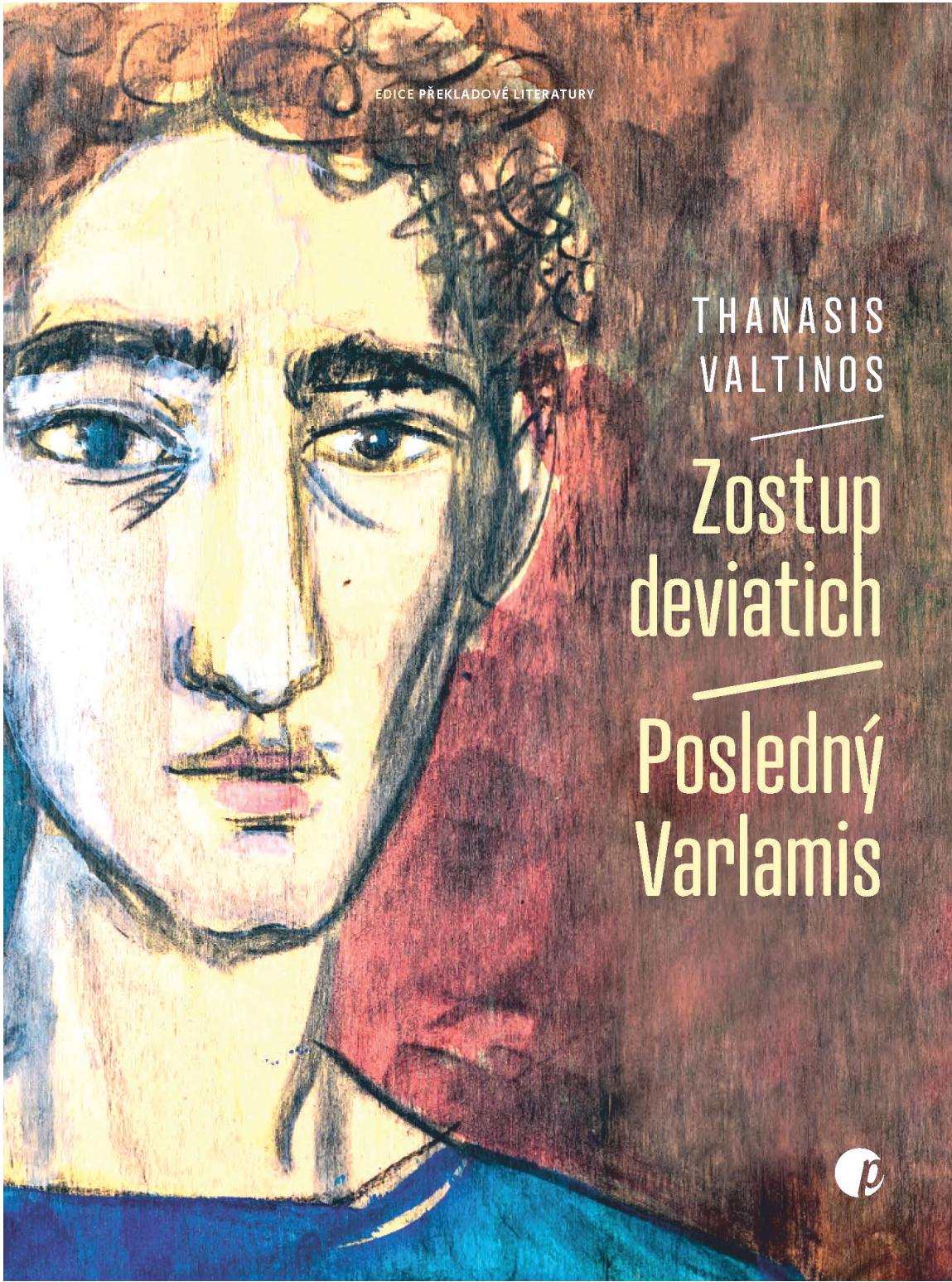
Keď sme odchádzali, otočil som sa a mihom oka som zazrel, ako sa jedna poloootvorená okenica v okamihu zavrela.

Zostúpili sme k potoku s podlomenými kolenami. Vydali sme sa hore kopcom potichu, pozorne, ako však čas plynul bezvýsledne, smäd nás divočil a začali sme bezhlavo bežať do stredu koryta. Kamienky vreli a nad hlavou sme cítili slnko, obrovské a upreté na svojom mieste.

Napokon sme boli so silami v koncoch. Nikitas bol na pokraji zrútenia. Dychčal s jazykom vyplazeným ako zaniatený lovecký pes. Nemohli sme sa už zachrániť ani útekem. Smäd, náš smäd, nás dohonil a predbehol. Nezosťávalo nám nič iné, než ľahnúť si na chrbát a zdvihnúť nohy a ruky k nebu.

Vpredu potok tvoril zákrutu. Myšlienka, že ňou prejdeme a že znovu pred sebou uvidíme tú istú planinu, po celej šírke vysušenú a miznúcu v bezvetrí, bola jedinou nádejou. Pretože to nemohlo byť inak.

Vydali sme sa v ústrety svojej záhube a keď sme zabočili, uvideli sme, ako sa kdesi ligoce voda. Vyrútili sme sa tým smerom. Prvý došiel Braticas. Kľakol si, ponoril si ruky a na chvíľu tak

 THANASIS
VALTINOS

 Zostup
deviatich
Posledný
Varlamis

zostal. Bola to malá jamka, v ktorej sa ešte udržala voda. Ale bola znečistená petrolejom.

Nikitas sa pokúsil rozvrieť hladinu, ponoril si dlane hlboko, ale, skôr ako sa napil, zacítil zápach, začal kašľať a plúť. Postavil sa a poobzeral sa dookola s pocitom, že nás pozorujú.

Myslím, že odvtedy zavládol absolútny pokoj. Braticas si utrel ruky o nohavice. Bez toho, aby som chcel, zohol som sa, vzal som jeden ligotavý kamienok a zovrel som ho v dlani. Potom, keď sa zarosil, vložil som si ho do úst.

Ďalej sme postupovali bez toho, aby sme sa ponáhľali. Vyššie sme natrafili znovu na jamku a znovu na ďalšiu a ďalšiu.

Boli rovnako znečistené petrolejom a nebo sa v nich zrkadlilo temné.

Vo výške sme uvideli kamenný oblúkovitý mostík. Zastavili sme sa a dívali sme sa naň. Nemali sme srdce ďalej pokračovať. Všetko navôkol bolo suché a žlté, síra a gyps.

Zmenili sme smer, plaziac sa po štyroch. Liezli sme chvíľu napravo a natrafili sme na vyschnutý žľab. Bola to cesta akoby špeciálne pripravená pre nás. O chvíľu sme ho našli prerušený. Stekajúca voda bola kalná a vytvárala malý vodopád. Postúpili sme, až kým nezostala čistá, a sadli sme si vedľa rákosia. Braticas pomaly ponoril ruku do vody a potom sa sklonil, aby sa napil. Skôr, než sa stačil

perami dotknúť vody, zaznel výstrel, jeho hlava mechanicky klesla a zostala nehybná. Voda sa na okamih zafarbila do červena, o chvíľu znovu stekala čistá. Nikitas sa na mňa chladnokrvne, bez pohnutia, pozrel.

– Lahni si na zem, povedal mi. Díval som sa na neho.

– Uteč, znovu mi povedal, nemáš čas.

Vložil som si samopal medzi stehná, zvinul som si kolená a skotúľal som sa do krovia z kručinky. Odtiaľ som uvidel Nikitasa, ako sa postavil, potom si znovu sadol, akoby bol precitol, hlavňou samopalu sa dotkol sánky a stlačil spúšť.

Vyšiel celý zásobník a pri každom výstrele sa jeho hlava nadhadzovala o niečo vyššie, až kým, nakoniec, nepadol nabok. Viac som ho nevidel.

Plazil som sa najprv rovno dolu a potom stranou do kručínok a prútnatcov. Cítil som, ako mi ich vetvy udierajú do tváre.

O chvíľu som opäť uvidel cestu. Zahodil som samopal, postavil som sa do stredu a zdvihol ruky. Čakal som, že prídu, zajmú ma a vpália mi guľku do hlavy. Prázdna a rozpálená hlava mi blčala. Chvíľu som čakal, ale nikto sa neobjavil, ani nič nebolo počuť.

Začal som kráčať po strede hradskej sledujúc náhodne jeden smer. Bolelo ma celé telo, akoby ma boli zdrali a položili na osťnaté drôty. Potom som natrafil na malý mostík. Podišiel som k nemu a sadol som si na jeho okraj. Sánky som mal stírnuté a len vtedy som si uvedomil, že som mal kamienok ešte stále v ústach a cmúľal som ho stlačený na jazyku.

Znovu som sa vydal na cestu a len čo som zabočil, uvidel som pred sebou pomedzi gaštany škridle. Dolu od cesty sa pásli dve tri kozy a trochu nižšie pri prameni, sedela mladá dievčina. Zdvihla si sukňu a prezerala si na slnku stehná. Len čo ma zazrela, zahalila sa a vystrašená sa postavila. Podišiel som k nej a opýtal som sa, či sa môžem napiť vody. Neodpovedala. Zohol som sa a pil som, kým som si neuhasil smäd. Potom som sa jej opýtal, čo je to za dedinu. Povedala mi: „Oriá“. Nato popohnala kozy a odišla. Zostal som sám a sadol som si na skalú, na ktorej predtým sedela ona. Bol som pripravený padnúť od únavy a rozplakať sa.

O chvíľu nato prišli ozbrojení dedinčania a zajali ma.

Vlastenecké setkání Příčovy

22. srpna 2026

Pod záštitou předsedy
Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR To-
mia Okamury

10:00 Bohoslužba, Kaple sv. Vojtěcha –
celebruje Mons. Jan Mráz, koncelebruje
P. Stanislav Zápotocký

11:00-18:00 Celým dnem provází Jana
Turoňová, hudební doprovod Zuzana Stírká,
v polední pauze možnost ztišení a meditace –
Martin Ježek

Program panelů:

1. Nestrannost, nezávislost, objektivita a
vyváženost ve zpravodajství a v publicistice.
Moderátor: Petr Žantovský, 11:00-12:30

Panelisté: Marek Stoniš, Thomas Kulidakis,
Petr Štěpánek, Vladimír Železný

2. Příčiny a následky aktuálních válečných
konfliktů

Moderátor: Stanislav Novotný, 13:00-14:30

Panelisté: Michal Svatoš, Erik Best, Jan Kavan, Eva Filipi

Zámek Příčovy (na snímku) v obci shodného jména v okrese Příbram, asi tři
kilometry od Sedlčan.

3. Ani na Západ, ani na Východ – možné podoby středoev-
ropské spolupráce

Moderátor: Michal Semín, 15:00-16:30

Panelisté: Petr Drulák, Petr Bahník, Michal Téra

SEXUÁLNÝ SECOND HAND

PAVOL JANÍK

NÁPIS

Tu žili Slováci,
ktorí si tiež odskákali svoje.

MÓDA

Niektorí sa ani neprezliekli,
ďalej kráglujú
v tom istom kabáte.

ZLAVA

Lacnejšie smrteľné lôžko
sa nazýva smrteľné lehátko.

OZNAM

Z technických príčin zakázané.

BRUCHAPLNOSŤ

Iba črevné parazity
domovinu majú v riti.

POKROK

Doteraz sme mali turecké
iba hospodárstvo,
dnes už aj demokraciu.

RIEKANKA

Každý chvíľku
ťahá pílku,
potom strieľa
do zátylku
tým, čo vedia
príliš veľa.

HUDOBNÉ REFERENDUM

Ľudové piesne nevznikli
ľudovým hlasovaním.

ZMENA ÚČELU

Účel svätí
finančné prostriedky.

SEXUÁLNÝ SECOND HAND

Iba jednej veci prospieva,
keď je obšúchaná.

Nové nakladatelství napoprvé vydá neodvolatelně předposlední jízdu Karla Sýse

Pod názve VIP Books vstupujeme na trh jako nové nakladatelství, ale s letitou zkušeností v oblasti vydávání knih a jejich znalostí.

Současnou dobu, kdy se knihy postupně dostávají na okraj společenského zájmu a knihovny byly označeny za „přežitek komunismu“, není lepší charakteristika pro autora řečeného a aktéry stejnojmenného konání, než výrok vzdělaného pana Lichtenberga:

„Kniha je jako zrcadlo, když se do něho dívá opice, nemůže z něho ovšem vyhlížet apoštol.“

A dál jsou všechny komentáře a diskuse zbytečné.

Chceme námi vydávaným knihám vrátit jejich jedinečnost jak v obsahu, tak v polygrafickém provedení s podtextem, který je v globalizačně-tržním fanfarónství programově zapomínán, a který vyslovil již před stovkami let Jan z Hvězdy (1803–1853):

„Mé mínění by bylo: raději méně spisovatelů, ale výtečnějších a stálých.“

A skutečným závěrem, který je neoddiskutovatelný a potvrzený celou lidskou historií, přes jepičí promluvy různých představitelů politického spektra, je charakteristika od Ludwiga A. Feuerbacha:

„Praví spisovatelé jsou svědomím lidstva.“

Vyvalou otázkou, má-li lidstvo jako celek vůbec jaké svědomí, nedokážeme ani si netroufáme zodpovědět. Jen chceme svým podílem přispívat do přesyceného knižního trhu a do doby, kdy si kdekdo přisvojí atribut „spisovatel“ přinášet knihy, které nebudou mít jen svázané či slepené stovky potištěných papírů, ale obsah, který čtenář hledá.

Nemělo by smysl vyjmenovávat připravené tituly, které chceme do konce roku a v roce dalším čtenářům nabídnout.

Ale je třeba říci, že obsah našeho knižního záběru je vzdělání, sport, se-

bevědomí v oblastech výroby i vědy na národní a mezinárodní úrovni.

První knihou, kterou v září letošního roku vstupujeme na knižní trh, je Zaručeně Neodvolatelně předposlední jízda Karla Sýse.

Jedná se o poslední, podruhé již básníkem neredigovaný rukopis, kterým otvíráme edici poezie.

Bude mít název Edice poezie Karla Sýse. Chceme tisknout známé i začínající básníky, české i zahraniční, protože jsme přesvědčení, že poezie je součástí našeho žití a jen hlupáci podivně klonování tržní ekonomikou ji doslova zashantročili z pultů knihkupectví. Je třeba, aby poezie byla znovu mezi námi a v knižní podobě stále s námi.

Součástí této edice budou i sborníky v Čechách žijících a rusky a ukrajinsky píšících autorů z různých zemí, kteří pracují a tvoří zde. A není jich málo.

Naše republika je tradiční kulturní

zemí, kde literatura vždy hrála a zase by měla hrát významnou roli v uvědomění si příslušnosti ke vzdělanému národu. Ve vzdělanosti k jednomu z předních národů tohoto světa. A poezie a literatura byly často jedinou veličinou sjednocující a vyslovující pocit národní svébytnosti.

To žáci základních a studenti středních škol, ale i absolventi univerzit, bohužel, dnes mnozí nevědí. Jako štítovci žraloků, se jich drží masmediální propaganda všeho a v prostoru virtuální reality také mohou být kýmkoli a dělat cokoli – než někdo otočí vypínačem a tma je tma, horko je horko a okolní svět je tím, čím ve své podstatě je.

A v tomto obyčejném světě, který nás den po dni obklopuje, doporučené televizní schroupnutí čokoládové tyčinky jedlíka povzbudí říci něco „svými slovy“ – a po jejím spolknutí být sám sebou. A jaká ta slova jsou, vidíme na stejné obrazovce, když se televizní reportér zeptá kolemjdoucích na znalosti, které jsou obsahem výuky základní školy.

Vypitý retbul nenadělí křídla, kdyby ho dotýčný vypil hektolitry. Jen se zvětší ono kolem nás a mezi námi metastázující, že všechno je nějak „jako že...“

Obrazovky televizorů, mobilní telefony, reklamy, nabídky kolem nás vybudovaly podivné stěny civilizačního akvária, naoktrojovaly počítačový sirotčinec dětem a digitální otroctví dospělým.

Přerušily vazby s přírodou, která má ve své podstatě odpovědi na řešení všech nás trápících civilizačních otázek. Doslova všech.

A spisovatel by měl být tím, kdo tyto odpovědi dokáže, tak jako se zrnko pšiky v lastuře mění v perlu, změnit v literaturu – poezii, prózu. Dobrý spisovatel.

A naši povinností je vydat se vším a ve všem dobrou knihu. Protože: „Nemilovat knihy znamená nemilovat moudrost. Nemilovat moudrost znamená stávat se hlupákem.“ (J. A. Komenský).

FRANTIŠEK MAREŠ

Literatura • Umění • Kultura

Týdeník Unie českých spisovatelů, z. s., 12. ročník (Kmen 39. ročník). Vychází jako příloha týdeníku NAŠE PRAVDA. Zakladatel Karel Sýs. Vedoucí redaktor Ivo Havlík. Redakční rada: Ivana Blahutová, Michal Černík, Michael Doubek, Pavol Janík, Alexej Mikulášek, Michal Polický, Radovan Rybák. Grafická úprava Studio FUTURA. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Kontaktní adresa: Politických vězňů 9, 110 00 Praha 1.

Vyšlo 20. srpna 2026
luk@futura.cz